

СИСТЕМА КОНТРОЛІНГУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ СЕРЕДНЬОГО ТА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

THE SYSTEM OF CONTROLLING, AS AN EFFECTIVE VECTOR OF DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS IN UKRAINE

У статті розглянуто особливості управління підприємствами та визначено основні проблеми, з якими стикаються керівники в процесі управління. Дані проблемні питання можна вирішити за допомогою регламентації бізнес-процесів шляхом створення і впровадження системи контролінгу. Розглянуто пропозиції організаційно-економічного характеру, засновані на створенні, впровадженні, розвитку та оцінці ефективності функціонування системи контролінгу на підприємствах. Охарактеризовано малий і середній бізнес (МСБ) з його перевагами та недоліками та безпосередній вплив системи контролінгу на нього. Зазначено проблемні питання розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Ключові слова: контролінг, бізнес-процес, система контролінгу, процес управління, малий бізнес, середній бізнес, підприємство, рентабельність.

В статье рассмотрены особенности управления предприятиями и определены основные проблемы, с которыми сталкиваются руководители в процессе управления. Данные проблемные вопросы можно решить с помощью регламентации бизнес-процессов путем создания и внедрения системы контроллинга. Рассмотрены предложения организационно-экономического характера, основанные на создании, внедрении, развитии и оценке эффективности функ-

ционирования системы контроллинга на сельскохозяйственных предприятиях. Охарактеризованы малый и средний бизнес (МСБ) с его достоинствами и недостатками и непосредственное влияние системы контроллинга на него. Указаны проблемные вопросы развития малого и среднего бизнеса в Украине.

Ключевые слова: контролинг, бизнес-процесс, система контроллинга, процесс управления, малый бизнес, средний бизнес, предприятие, рентабельность.

In the article the peculiarities of the management of enterprises and the main problems faced by managers in the management process. These problematic issues can be solved with the help of the regulation of the business processes by creating and implementing the system of controlling. Offers of organizational and economic nature are considered based on creation, implementation, development and an efficiency evaluation of functioning of system of controlling on the entities. Small and medium business (SMB), with its advantages and disadvantages and the direct influence of controlling system on it is characterized. The specified problematic issues of development of small and medium business in Ukraine are indicated.

Key words: controlling, business process, controlling system, management process, small business, average (medium) business, company, efficiency of production.

УДК 658:338

Пазуцян А.В.

старший викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту
Полтавський інститут економіки і права

Постановка проблеми. Сучасна система управління підприємствами як сукупність взаємодіючих і взаємозалежних елементів, що забезпечує досягнення поставлених цілей, вимагає інноваційних підходів до організації та змісту управління з урахуванням нових можливостей інформаційного суспільства, розвитку процесів глобалізації економіки, підвищення ролі інформації в управлінні підприємницькою діяльністю, оскільки на сучасному етапі розвитку економіки на підприємстві впливає багато негативних факторів: нестабільність та невизначеність впливу зовнішнього середовища, прискорення науково-технічного прогресу, зростання диверсифікації виробництва, стрімкий розвиток і зміна технологій, ускладнення бізнес-процесів, конкуренція тощо. Для здійснення ефективного управління потрібні спеціальні управлінські інструменти, які ґрунтуються на використанні широких можливостей, що відкриваються прогресом інформаційних та інноваційних підходів і технологій. Вітчизняні підприємства змушені пристосовуватися до змін та шукати нові ефективні системи управління, що забезпечать стійке становище на ринку, довгостроковий розвиток і гнучкість менеджменту підприємства. Таким інструментом,

який утілює механізм інформаційного і аналітичного забезпечення управління сучасними підприємствами, виступає контролінг.

На жаль, в Україні цілісна система контролінгу ще не дуже поширена, відсутня єдина, чітко сформульована й обґрунтована концепція його формування та розвитку в системі менеджменту. У зв'язку із цим аналізуються нові теоретико-методологічні та практичні засоби визначення місця і ролі контролінгу в системі менеджменту. Актуальність даної проблеми, її теоретичне та практичне значення зумовили доцільність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми вдосконалення системи управління підприємством за допомогою впровадження системи контролінгу в управлінський процес досліджували вітчизняні та іноземні вчені: М. Альберт, І.О. Бланк, В.А. Василенко, В.А. Забродський, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, М.Х. Мескон, Т.І. Ткаченко, Ф. Хедоурі та ін. Розробку теоретичних основ і практичних рекомендацій щодо впровадження контролінгу в систему управління підприємством здійснювали переважно закордонні вчені, що є зрозумілим з огляду на тривалість застосування ними даної системи. У цьому зв'язку цін-

ними є праці таких авторів, як А. Дайле, М. Коул, Е. Майер, Р. Манн, Б. Нідлз, Х. Фольмут, Д. Хан та ін. Водночас в останні роки дослідженням основних питань функціонування контролінгу на вітчизняних підприємствах займається і низка українських та російських учених, а саме: В. Анташова, А. Градова, Н. Данілочкіна, А. Кармінський, Д. Ковальов, І. Новіков, Л. Сухарева, О. Терещенко, В. Толкач, Г. Уварова та ін.

Постановка завдання. Мета дослідження – визначити систему заходів, що дозволять покращити показники ефективності використання ресурсного потенціалу та запровадити стратегію забезпечення конкурентоспроможності підприємства на споживчому ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення і розвиток ринкової системи господарювання в Україні потребують принципово нових підходів до організації управління підприємницькою діяльністю на всіх рівнях.

Основу ринкової економіки становлять підприємства різних форм власності, що займаються виробництвом продукції, виконанням робіт чи наданням послуг і використовують економічні ресурси для здійснення фінансово-господарської діяльності.

У сучасних умовах підприємства є економічно й юридично самостійними господарюючими одиницями та фінансово відповідальними за результати своєї діяльності. Враховуючи високий рівень конкурентності зовнішнього середовища, ефективність діяльності підприємств передусім визначається своєчасністю, адекватністю та виваженістю рішень, що приймаються в процесі його фінансово-господарської діяльності. Ринкова економіка припускає наявність альтернатив щодо здійснення вибору ресурсів, комерційних партнерів, джерел фінансування, форм і способів інвестицій, що забезпечує розширення можливостей ефективного функціонування та розвитку підприємства. Однак вітчизняні підприємства функціонують в умовах економічної і політичної нестабільності, що значно ускладнює процеси реорганізації, накопичення досвіду роботи в умовах ринку, пошуку нових ринкових ніш та ефективних механізмів управління. Крім того, динамічні зміни протікають і в світовому економічному середовищі, що характеризується науково-технічним прогресом, поступовою глобалізацією та значним підвищенням конкурентного тиску і вимагає сучасні підприємства перетворюватися в усе більш складні системи. Для забезпечення процесу ефективного та якісного управління останніми необхідні нові методи, що відповідають умовам зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, адже низька якість управління призведе до зниження продуктивності, рентабельності, втрати підприємствами конкурентних позицій, що викличе недо-

віру потенційних інвесторів і кредитних організацій підприємства. Таким чином, висока ефективність управлінських рішень є підґрунтям високої ефективності функціонування та швидкого розвитку підприємств.

Загалом, управління – це безперервний процес дії на керований об'єкт, направлений на досягнення поставлених цілей. При цьому рівень досягнення мети визначає результативність управління в цілому й ефективність його інструментарію зокрема [2].

В умовах ринкової системи господарювання жодне підприємство не може працювати прибутково без ретельно розробленої стратегії. Досвід організації підприємства свідчить, що стратегічно спланована діяльність підприємства набуває все більшого значення в умовах швидких змін у середовищі функціонування підприємства. Чим більш динамічним та невизначеним стає середовище діяльності, тим більше порядку має бути на самому підприємстві, тим більше уваги слід приділяти розробці стратегій та оперативних дій для їх реалізації. Відсутність чіткого плану дій є незаперечним свідченням незадовільного управління підприємством. Успіх підприємницького проекту незалежно від його масштабів, сфери діяльності, форми організації бізнесу неможливий без чіткого уявлення про перспективи діяльності, без опрацювання надійних орієнтирів і реального плану господарювання. На всі поставлені питання може дати відповідь контролінг.

Контролінг – це принципово нова концепція інформації й управління, яку можна визначити як обліково-аналітичну систему, що реалізує синтез елементів обліку, контролю, планування, яка забезпечує як оперативне, так і стратегічне управління процесом досягнення цілей і результатів діяльності підприємства.

Найбільш перспективним напрямом розвитку концепції контролінгу в Україні є розширення застосування принципів контролінгу на нові сфери діяльності, пов'язані передусім із технологічними процесами та управлінням інноваціями.

Сучасний бізнес, великий він чи малий, практично не може обійтися без контролінгу, адже у бізнесі найголовніше – кінцевий вигравш, тобто завжди позитивний результат: отримання прибутку, достатній рівень рентабельності.

Сучасний бізнес характеризується ще й розширенням виробництва, сфер впливу та різноманітністю своєї діяльності, а не зацікненням на якомусь одному її виді, оскільки сьогодні один вид діяльності – надто прибуткова справа, а завтра – уже зовсім інший у вигравші. В умовах дії ринкових відносин зорієнтуватись у цьому, вміти передбачити наперед досить непросто. Система контролінгу, яка направлена на підвищення прибутковості роботи, надзвичайно необхідна у сучасному бізнесі [5].

Малий та середній бізнес (МСБ) у ринковій економіці – головний сектор, що визначає темпи економічного росту, структуру й якість валового національного продукту, у всіх розвинутих країнах на частку малого бізнесу припадає 60–70% ВВП, тому абсолютна більшість розвинутих держав максимально заохочує діяльність малого бізнесу.

Малий та середній бізнес у зрілій ринковій економіці відіграє велику роль. За кількістю це понад 95% усіх фірм, а за значенням – це найбільша наближеність до щоденних потреб споживачів і водночас полігон технічного прогресу та інших нововведень. Для переважної більшості населення це ще й робота. Вміло управляти у малому бізнесі означає вижити, вистояти, вирости. Як цього досягти – це питання ефективного менеджменту, у складі якого система контролінгу посідає одну з перших, основних і вагомих позицій.

Перспективи розвитку малого та середнього підприємництва дуже великі. Зарубіжний досвід переконливо свідчить, що в усіх розвинутих країнах такі підприємства давно оформилися в самостійні структурні підрозділи малого бізнесу; вони зайняті виготовленням продукції невеликих серій, сезонного попиту, виробляють компоненти для великих підприємств. Особливо відчутна роль малого та середнього бізнесу в галузі НТП. Невеликі науково-пошукові фірми перетворилися у важливий фактор НТП. У країнах ЄС на малих підприємствах працює приблизно половина всього самодіяльного населення.

Серед характерних особливостей діяльності малих та середніх підприємств слід виділити найважливіші моменти: по-перше, підприємець сам вибирає, що, як і для кого виробляти. Будь-якої регламентації «зверху» він тут позбавлений; по-друге, підприємець має можливість застосувати найману працю.

Відносини підприємництва найбільшою мірою реалізуються саме в малому бізнесі, в якому знаходяться безпосереднє поєднання незалежність власника та персоніфікованість господарського управління. Виходячи з наведених вище особливостей трансформаційних економік, слід зазначити, що МСБ у таких економіках виконує низку специфічних соціально-економічних функцій:

1. Сприяння процесам демонополізації, приватизації та роздержавлення економіки, стимулювання розвитку економічної конкуренції, формування численних суб'єктів ринкового господарства, орієнтованих на попит, конкуренцію тощо.

2. Залучення до економічного обороту матеріальних, природних, фінансових, людських та інформаційних ресурсів, які «випадають» із поля зору великих компаній.

3. Поліпшення становища на ринках шляхом забезпечення еластичності їхньої структури, врегулювання попиту, пропозиції і цін, принаймні

часткової компенсації втрат пропозиції на період реструктуризації великих компаній, індивідуалізації пропозиції та диференціації попиту, насичення ринків, задоволення специфічних місцевих потреб.

4. Вивільнення великих підприємств від виробництва нерентабельної для них дрібносерійної та штучної продукції, яка задовольняє індивідуальний попит, підвищення тим самим ефективності їхньої діяльності. Великим компаніям укладення коопераційних угод із малими підприємствами дає змогу підвищити гнучкість виробництва, зменшити комерційний ризик.

5. Забезпечення додаткових робочих місць, подолання прихованого безробіття, надання роботи працівникам, вивільненим у ході реструктуризації великих підприємств.

6. Стимулювання підвищення ділової активності населення та розвитку середнього класу, який становить соціальну базу економічних реформ, забезпечує стабільність суспільства.

7. Протидія люмпенізації та поширенню утримувальницької психології, всебічне сприяння розвитку людського капіталу.

8. Пом'якшення соціальної напруженості завдяки ослабленню майнової диференціації та підвищенню рівня доходів населення.

9. Збільшення гнучкості національної економіки та ринкової пропозиції відповідно до сучасних умов відкритої економіки.

10. Сприяння процесу демократизації суспільства, раціоналізації системи економічної організації та управління [1, с. 77].

Попри досить незначну економічну «вагу» окремих підприємств малий та середній бізнес у перехідних економіках набуває досить швидкого розвитку. Це зумовлено його вагомими конкурентними перевагами в інституційній структурі економіки, якими є: • мобільність, здатність до швидкого реагування на зміни кон'юнктури ринку, оперативність освоєння нової продукції та зміни обсягів виробництва в межах виробничих можливостей; • дрібносерійне виробництво, можливість підвищення ефективності за рахунок вузької спеціалізації, технологічна гнучкість виробничих процесів; • низька капіталомісткість, швидка окупність вкладень, невисокі експлуатаційні та накладні витрати підприємства; • здатність до якнайповнішої мобілізації доступних ресурсів, включаючи оперативне використання досягнень науково-технічного прогресу (у технічній, економічній, організаційній, інформаційній сферах); • раціональна організація підприємства, зумовлена максимальним зближенням менеджменту, маркетингу та виробничого процесу; • оптимальні можливості для реалізації мотивів та схильностей до підприємницької діяльності [3, с. 22].

Водночас зворотним боком наведених конкурентних переваг є низка системних загроз, які

зумовлюють нестійкість розвитку малого підприємства. Серед них: • обмеженість фінансових ресурсів, труднощі в придбанні виробничих площ та обладнання; • відсутність фінансових резервів та загроза швидкого банкрутства; • надто вузьке коло постачальників, що може в низці випадків утворювати небажану залежність бізнесу; • недостатній розвиток інфраструктури збуту продукції та післязбутового обслуговування; • локальність ресурсів та збутових ринків, тобто межі для зростання; • низька конкурентоспроможність продукції, у виробництві якої важлива економія на масштабах, а отже, конкуренція з боку великих підприємств; • висока вразливість щодо несприятливих економічних (інфляції, циклічних коливань, податкового тиску тощо) та позаекономічних (тиск з боку органів влади, кримінальних авторитетів тощо) чинників; • нестабільність доходів підприємств та зайнятих на них осіб; • висока вага особистісного чинника в управлінні та виробництві, що створює сприятливі умови для «тінізації» та криміналізації підприємств; • недостатня методологічна забезпеченість (бухгалтерської діяльності, менеджменту, маркетингу тощо), несформованість у більшості підприємств відповідних навичок та брак підприємливості.

Крім зазначених об'єктивних чинників, значного впливу у перехідних економіках також набувають специфічні інституційні чинники, зокрема громадська думка стосовно підприємництва та ставлення до підприємств із точки зору суспільно-масової свідомості, ставлення держави до цього сектора економіки [3, с. 22].

В Україні мале підприємництво також розвивається, хоча і не досить швидкими темпами. На сучасному етапі найбільша кількість малих підприємств зосереджена у сфері послуг та торгівлі, в обробній промисловості. Стійкими темпами розвивається малий бізнес у будівництві, відносно стабільно – у промисловості, транспорті та зв'язку, освіті та охороні здоров'я. Спостерігається спад розвитку малого підприємництва в галузі сільського та лісового господарства.

Проведений рейтинг регіонів щодо розвитку малого підприємництва за трьома показниками – статистичними даними, ефективністю роботи місцевої влади щодо розвитку малого бізнесу та стану розвитку інфраструктури з його підтримки – підтвердив лідерство Київської області. За нею йдуть Одеська, Харківська, Закарпатська, Кіровоградська та Дніпропетровська області. Аутсайдерами є Сумська, Чернігівська, Тернопільська та Черкаська області.

Всеукраїнське об'єднання малого та середнього бізнесу «Фортеця» провело опитування серед підприємств. За його результатами був визначений індекс умов ведення малого і середнього бізнесу в Україні. У II кварталі 2016 р. цей

показник становив 2,1 бали з п'яти можливих [6]. А це, своєю чергою, негативно впливає на розвиток МСБ, що в проекції призводить до від'ємних показників розвитку економічного сектора України в цілому.

Значення малого та середнього бізнесу в ринковій економіці України дуже велике. Без малого та середнього бізнесу ринкова економіка ні функціонувати, ні розвиватися не в змозі. Становлення і розвиток його є однією з основних проблем економічної політики в умовах переходу від адміністративно-командної економіки до ринкової економіки.

Малі підприємства – досить поширена й ефективна форма господарювання. Вони мають багато таких рис, які не можуть бути притаманні великим підприємствам. Саме мале підприємництво здатне найоперативніше реагувати на кон'юнктуру ринку і, таким чином, надавати ринковій економіці необхідної гнучкості. Ця властивість малого та середнього бізнесу набуває особливого значення в сучасних умовах, коли відбуваються швидка індивідуалізація і диференціація споживацького попиту, прискорення науково-технічного прогресу, розширення номенклатури товарів і послуг.

Сьогодні у малому та середньому бізнесі України працює понад 15,9% людей, які виробляють близько 26,6% від усього внутрішнього валового продукту. Досі головним гаслом цих підприємств було: не треба, щоб влада нам допомагала, головне, щоб вона нам не заважала. І додавали, що виживати їм доводиться в українських складних умовах. Головними своїми проблемами підприємці називали недосконалу законодавчу базу, хабарництво та систему оподаткування [4, с. 26].

На нашу думку, основним змістом стратегії підтримки МСБ в Україні на даному етапі має бути його повномасштабне використання як важеля позитивних структурних зрушень, формування ефективного конкурентного середовища на основних ринках, інструмента мобілізації ресурсного потенціалу країни (фінансових, трудових, природних, матеріальних, інформаційних ресурсів) на побудову «економіки зростання». На жаль, реальні показники розвитку МСБ свідчать про те, що така можливість поки що залишається на рівні потенціальної. Офіційні джерела сьогодні розглядають розвиток малого бізнесу майже виключно в контексті виконання ним соціальних функцій – забезпечення зайнятості та доходів населення. Між тим його виробнича та структуроутворююча функції залишаються незаслужено забутими. Забезпечуючи часткове вирішення поточних потреб, така державна політика водночас закладає передумови для глибокої структурної диспропорції між великими та малими і середніми підприємствами, перешкоджає формуванню стійкої інституційної структури, забезпеченню конкурентоспроможності національної економіки, веде до нераціонального

використання національного ресурсного потенціалу, а також закладає суттєві загрози розвитку самого МСБ в Україні.

Майбутнє МСБ прямо визначається можливостями розвитку реального виробництва і формування тісних коопераційних зв'язків малих і великих підприємств. Як свідчить іноземний досвід, у розвиненій ринковій економіці значна, якщо не домінуюча, частина малих фірм так або інакше знаходиться у сфері впливу великих підприємств. Установлення довгострокових відносин на базі субконтрактних схем, переплетення капіталів, надання різного роду фінансової чи консультаційної підтримки, укладення інших довгострокових угод забезпечують стійкість становища малих підприємств, їхні стабільні доходи, фінансові й інвестиційні можливості.

Підприємство є основною первинною ланкою економічної системи. Ринкові принципи діяльності – раціональність, економічність та ефективність – знаходять на рівні підприємства первинну сферу свого здійснення. В умовах ринкової економіки підприємство повинно ставитись до своєї теперішньої діяльності та до майбутнього розвитку творчо, досліджуючи кон'юнктуру ринку, враховуючи фактори зовнішнього середовища.

Підприємство повинно прагнути пошуку найбільш вигідних для народного господарства й споживачів, рентабельних для підприємства сфер діяльності. Перехід до ринкової економіки потребує проведення на підприємствах наукових досліджень і розробок. Особливе значення має організація маркетингового підходу в усіх сферах діяльності підприємства, націленість на запити споживачів.

Чіткий розподіл завдань між підрозділами підприємства і виконавцями, а також їхня координація є серцевиною будь-якого добре організованого процесу контролінгу і тому вимагають спеціальних, послідовних зусиль і уваги з боку керівників підприємства.

Широке запровадження якісної системи управління на підприємствах надає можливість керівникам досягати стабільного й ефективного функціонування підприємства. Якщо ж керівник ігноруватиме впровадження такої системи, то управління буде формальним і не принесе позитивних результатів.

Підвищення якості управління досягається шляхом поєднання різних заходів, методів, способів упровадження контролінгу на підприємстві, хоча це досить складний процес. Тобто слід відмовитися від окремих розрізнених елементів управління і почати застосовувати комплексну систему взаємозалежних, послідовних заходів, які сприятимуть ефективному управлінню підприємством.

Наступним важливим кроком у цьому процесі є докорінний перегляд та удосконалення науково-технічного рівня наявних стандартів управління,

адже стандарти відіграють значну роль у підвищенні рівня якості управління.

Логічним продовженням наведених вище аргументів є те, що процес контролінгу може сприяти підвищенню якості системи управління і може бути орієнтованим на перспективний розвиток підприємства, основною метою якого є орієнтація управлінського процесу на забезпечення прибутковості підприємства та ефективного використання ресурсів.

Висновки з проведеного дослідження. Малий та середній бізнес (МСБ) у зрілій ринковій економіці відіграє велику роль. Контролінг забезпечує стійке становище на ринку, довгостроковий розвиток і гнучкість менеджменту підприємства. Немає сумніву, що МСБ є важливим для ринкової економіки і потребує сприяння своєму розвитку з боку держави і внутрішньої адміністративної ланки самого підприємства, оскільки саме з його діяльністю, насамперед, пов'язується прогрес сучасного суспільства, динамізм економічної системи. Широке запровадження якісної системи управління на підприємствах дає можливість керівникам досягати стабільного та ефективного функціонування підприємства.

Отже, по-перше, важливим напрямом економічних реформ в Україні повинно бути створення сприятливого середовища для формування та функціонування суб'єктів малого та середнього підприємництва, які є одним із дійових засобів розв'язання першочергових соціально-економічних проблем; по-друге, керівникам усіх рівнів потрібно ефективно запроваджувати систему контролінгу в процесі управління. Опираючись на досвід зарубіжних країн, можемо зазначити, що наявність системи контролінгу в управлінні забезпечує позитивний результат діяльності не тільки на сьогодні, а й на майбутній період. Тобто система контролінгу орієнтована на динамічний розвиток зі зростаючою тенденцією позитивних, як кількісних, так і якісних, показників результатів діяльності господарюючого суб'єкта.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Баб'як М.М. Розвиток малого і середнього підприємництва у регіоні / М.М. Баб'як // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 12. – С. 77–83.
2. Василенко В.А. Стратегічне управління : [навч. посіб.] / В.А. Василенко, Т.І. Ткаченко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
3. Волик В. Становлення малого та середнього бізнесу в Україні і його наслідки / В. Волик // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 8. – С. 22–25.
4. Єрмакович С. Державна підтримка малого бізнесу в Україні / С. Єрмакович // Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в Україні. – 2001. – № 4. – С. 25–37.
5. Пазуцян А.В. Контролінг в організації малого бізнесу / А.В. Пазуцян // Матеріали Міжнародної

науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених «Інноваційний розвиток економіки: проблеми та перспективи» (Київ, 9–10 вересня 2016 р.). – К. : Нова економіка, 2016. – С. 55–57.

6. Малий і середній бізнес негативно оцінює умови для роботи в Україні, – результати опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://socportal.info/2016/07/15/malij-i-serednij-biznes-negativno-otsinyuyemo-umovi-dlya-roboti-v-ukrayini-rezul-tati-opituvannya>.

ОЦІНКА ВПЛИВУ СКЛАДОВИХ КОМПОНЕНТ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОЄКТІВ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА EVALUATION OF COMPONENTS COMPONENT OF SUPPORT FOR PROJECT IMPLEMENTATION OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

У статті розроблено економіко-математичну модель оцінки впливу складових частин системи забезпечення на реалізацію проєктів розвитку промислового підприємства, впровадження якої дає змогу отримати конкретні величини залежності проєкту розвитку від компонент системи забезпечення. На базі представленої моделі стає можливим робити прогнози реалізації проєктів розвитку залежно від кількості/якості забезпечуючих ресурсів та приймати управлінські рішення, спрямовані на стимулювання пріоритетних факторів, що мають найбільший вплив на кінцеві показники реалізації проєктів розвитку.

Ключові слова: оцінка, вплив, фактор, проєкт, підприємство, розвиток.

В статті розроблена економіко-математична модель оцінки впливу складових частин системи забезпечення на реалізацію проєктів розвитку промислового підприємства, впровадження якої дає змогу отримати конкретні величини залежності проєкту розвитку від компонент системи забезпечення. На базі представ-

леної моделі становиться можливим делать прогнозы реализации проектов развития в зависимости от количества/качества обеспечивающих ресурсов и принимать управленческие решения, направленные на стимулирование приоритетных факторов, имеющих наибольшее влияние на конечные показатели реализации проектов развития.

Ключевые слова: оценка, влияние, фактор, проект, предприятие, развитие.

In the article the mathematical model of impact assessment components of the system software for projects of industrial enterprises, implementation of which provides a specific value depending on project development component of the software. Based on the presented model it is possible to make predictions of projects depending on the quantity / quality resources and make management decisions to encourage priority factors that have the greatest impact on the final performance of projects.

Key words: evaluation, impact factor, design, enterprise development.

УДК 339.09

Русінова О.С.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Приватний вищий навчальний заклад
«Європейський університет»

Постановка проблеми. Розвиток підприємства здійснюється через реалізацію спеціальних проєктів розвитку. Залежно від стану системи забезпечення та визначеної стратегічної мети розвитку ці проєкти можуть носити як локальний, так і глобальний характер. Проте постають питання: чи є гарантією успішної реалізації проєктів розвитку задовільний стан системи забезпечення, за якого всі її складники перебувають у відносній рівновазі в кількісному та якісному виразах? чи є один або декілька видів ресурсів, що робить найбільший вплив на ефективність реалізації проєктів розвитку? Для вирішення цих питань у даному дослідженні необхідно розробити методичний підхід до оцінки впливу складових компонент системи забезпечення (забезпечуючих ресурсів) на реалізацію проєктів розвитку промислового підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження оцінки впливу тих чи інших факто-

рів на змінну з метою визначення найвагоміших не є новим. Аналіз вітчизняних наукових праць показав, що дану проблему вчені намагалися вирішити в різних сферах економічної діяльності підприємства. Кожен запропонований підхід відрізнявся набором факторів та досліджуваною змінною залежно від поставленої проблеми. Так, Н.М. Пономарьовою [2] запропоновано методичний підхід до розрахунку багатфакторної регресійної моделі показника ефективності функціонування автотранспортного підприємства (ЕФТФ). Розроблений науковцем показник урахує всі специфічні функціональні складники діяльності автотранспортного підприємства та визначає конкурентну позицію підприємства на ринку (цільовий сегмент), що базується на дослідженні особливостей роботи підприємств автотранспортної галузі [2]. Зокрема, досліджуваною змінною авторкою обрано ефективність функціонування підприємства, як фактори впливу – рентабельність вироб-